

STATUS: goedgekeurd
BB 06/05/2011

Datum laatste wijziging:
5/04/2011

Toetsing aandachtsgebied

BENEDENVLIET-IJSSELAAR

De methodologie en achtergrond die geleid hebben tot de opmaak van deze fiche zijn terug te vinden in de bekkenspecifieke bundel.

ID: BES_02

GELEGEN IN: actueel waterbergingsgebied¹: BES_AW_080, 144, 011, 039, 134, 023
waterconserveringsgebied²: BES_WC_150, 1259, 1293, 807, 752, 180, 645, 272,
323, 200, 206, 1240, 105

1 Situering

1.1 Algemeen

Gemeente(n): Antwerpen district Wilrijk en Aartselaar

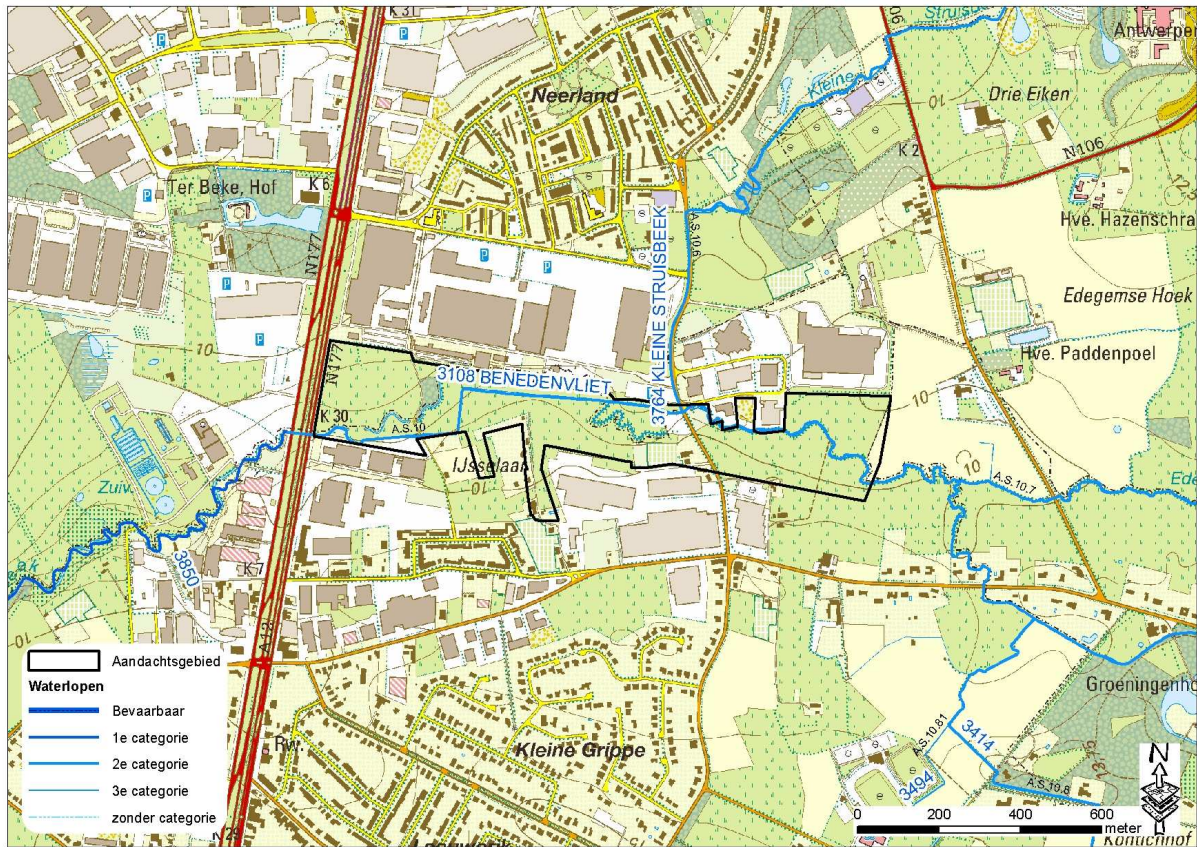
Provincie(s): Antwerpen

Geografische beschrijving:

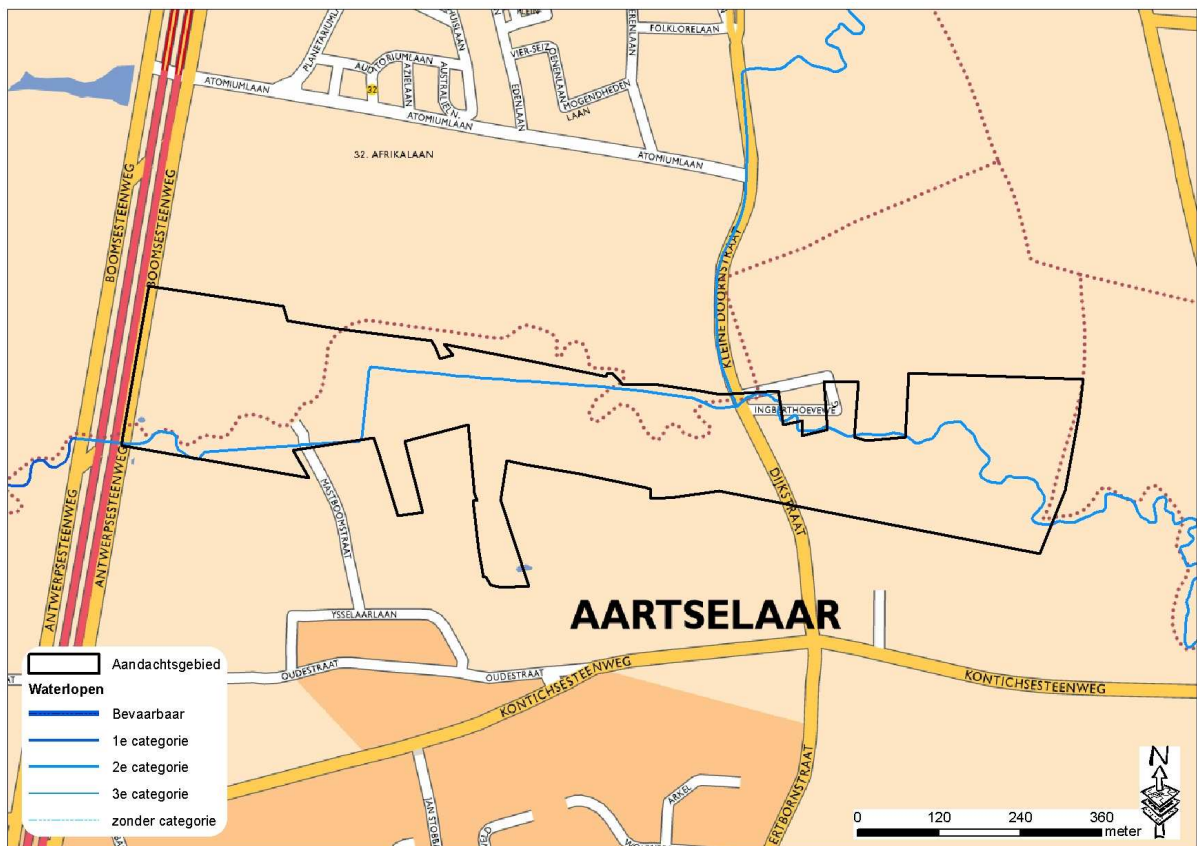
Het aandachtsgebied is gelegen op de grens tussen Antwerpen (district Wilrijk) en Aartselaar, een grens die gevormd wordt door de Grote Struisbeek, een waterloop 2de categorie.

¹ Actueel waterbergingsgebied: De voor waterberging geschikte gebieden die ook effectief door het watersysteem worden aangesproken voor waterberging. Het zijn zones waar een waterbergingsfunctie mogelijk is, m.a.w. waar er geen wateroverlast is voor de bestaande bebouwing (Gebieden die reeds bebouwd zijn ongeacht hun bestemming)

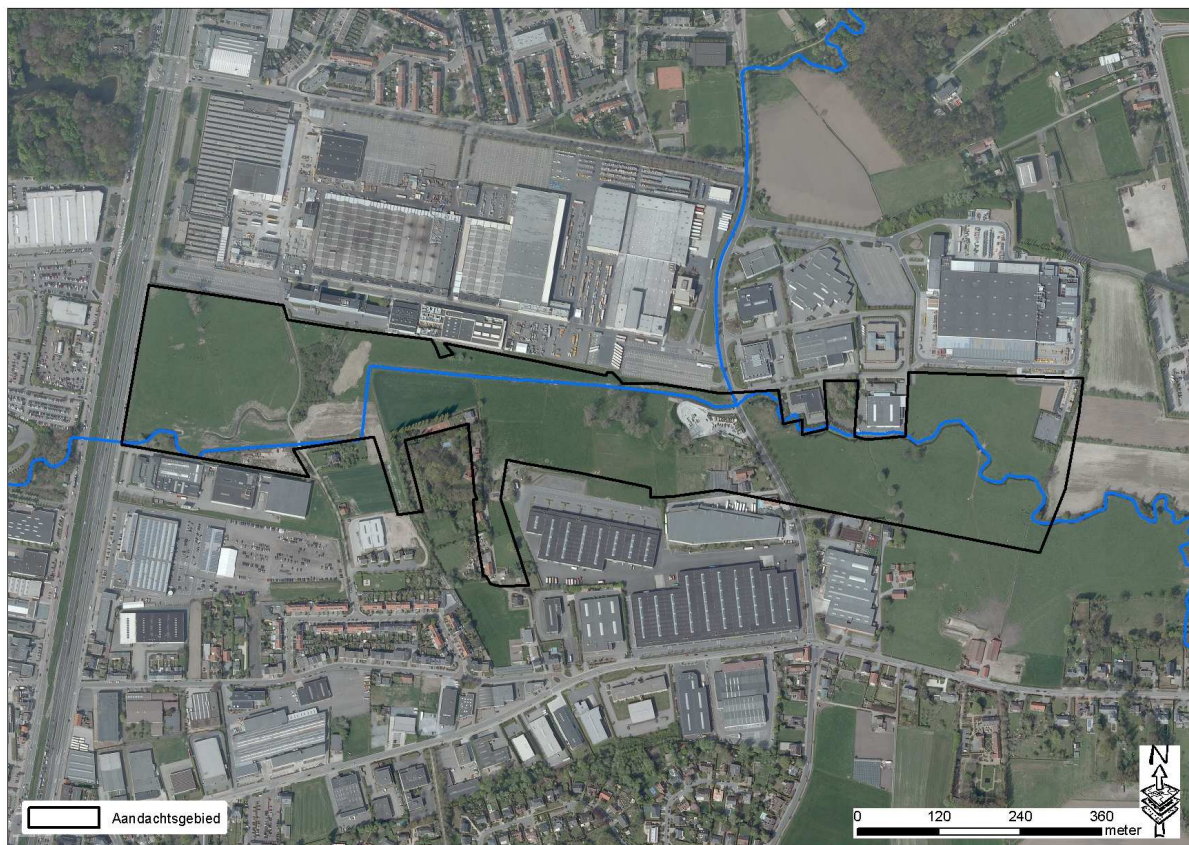
² Waterconserveringsgebied: Gebieden waar de neerslag van nature lang wordt vastgehouden. Ze fungeren omwille van hun specifieke bodemeigenschappen als een natuurlijke spons door het water een tijd vast te houden en vertraagd af te voeren en zijn daardoor van groot belang om o.m. verdroging en overstromingen te voorkomen.

Figuur 1: Ruime situering op topografische kaart

Figuur 2: Gedetailleerde situering op stratenplan

Figuur 3: Situering orthofoto

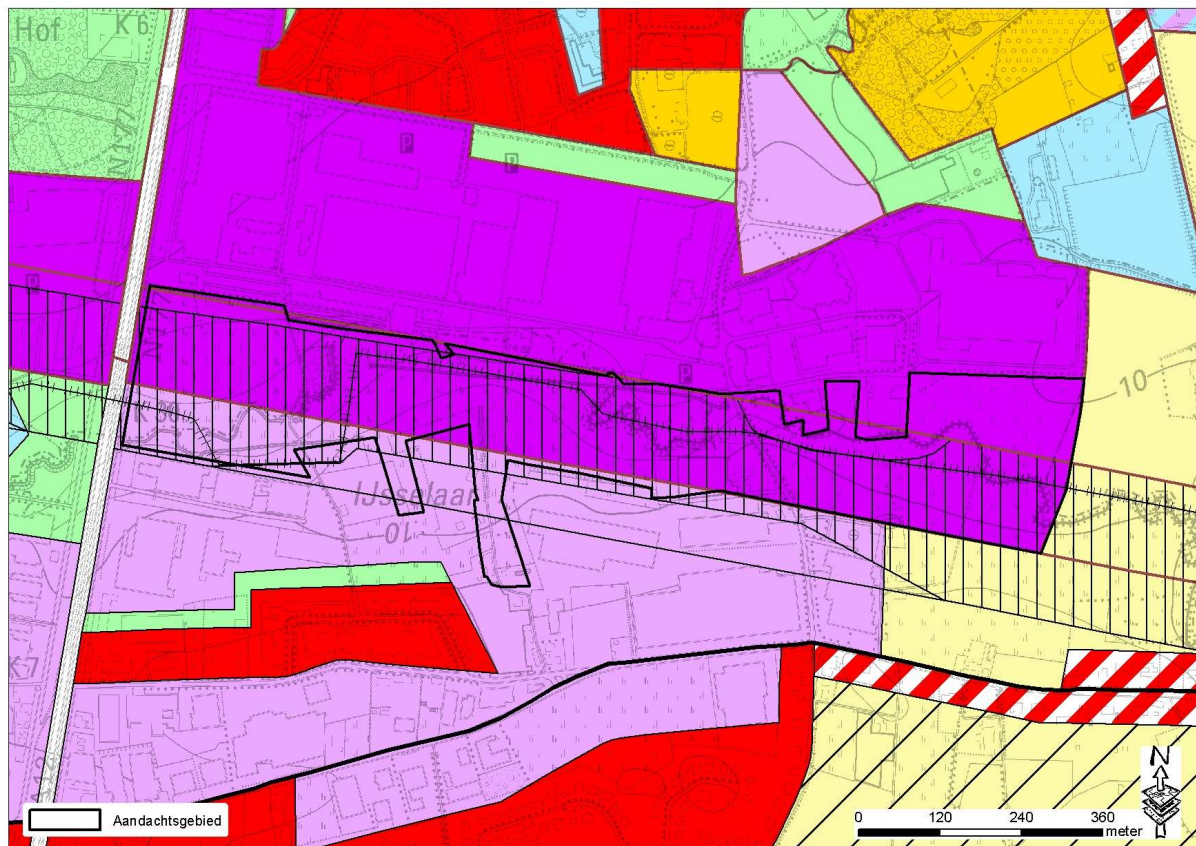
1.2 Bestemming

Gewestplanbestemming:

Het aandachtsgebied heeft op het grondgebied van Antwerpen (Wilrijk) als hoofdbestemming bedrijfszone met een overdruk als zone voor lijnvormige infrastructuur (KB 03.10.79, wijziging met BVR 28.10.1998).

Op het grondgebied van Aartselaar is het gebied aangeduid als bedrijfszone en KMO-zone. Op het grondgebied Aartselaar is op het deel bedrijfszone en op een deel van de KMO-zone nog een overdruk als zone voor lijnvormige infrastructuur vermeld (verticale arcering) (KB 03.10.79, wijziging met BVR 28.10.1998).

De geldende bestemmingen maken de ontwikkeling van het aandachtsgebied als gebied voor de ontwikkeling van (KMO-)bedrijven mogelijk.

Figuur 4: Situering gewestplan

1.3 Bodemgebruik

Huidige staat van ontwikkeling:

Het aandachtsgebied bevindt zich in een grotendeels onbebouwde zone, midden een verkaveling met bedrijven en met ten zuiden van het gebied ook woningen langs de IJsselaarlan en Oudestraat (Figuur 3 en Figuur 5). Er is één niet meer functioneel tuinbouwbedrijf met serres dat in de afbakening ligt.

De verdere analyse van het aandachtsgebied houdt alleszins rekening met de aanwezige bebouwing en gaat uit van het principe dat bestaande vergunde bebouwing zo goed mogelijk beschermd moet worden tegen wateroverlast.

Figuur 5: Situering op cadmap (datum:2010)

1.4 Hydrografie

Bekken: Benedenscheldebekken

Deelbekken: Benedenvliet

Betrokken waterlo(o)p(en): Benedenvliet – Grote Struisbeek en Kleine Struisbeek (VHAG-code: 3108, 3764)

Hydrografische beschrijving:

Het aandachtsgebied ligt in de vallei van de Grote Struisbeek, het meest stroomafwaartse deel van de vallei van het segment 2de categorie (figuur 6). Het meest stroomafwaartse deel van de kleine Struisbeek, een zijbeek van de grote Struisbeek ligt over een afstand van ca. 35 m in het aandachtsgebied.

Het gebied ligt onderaan in de vallei en staat geregeld onder water. Het vervult hierbij twee belangrijke functies:

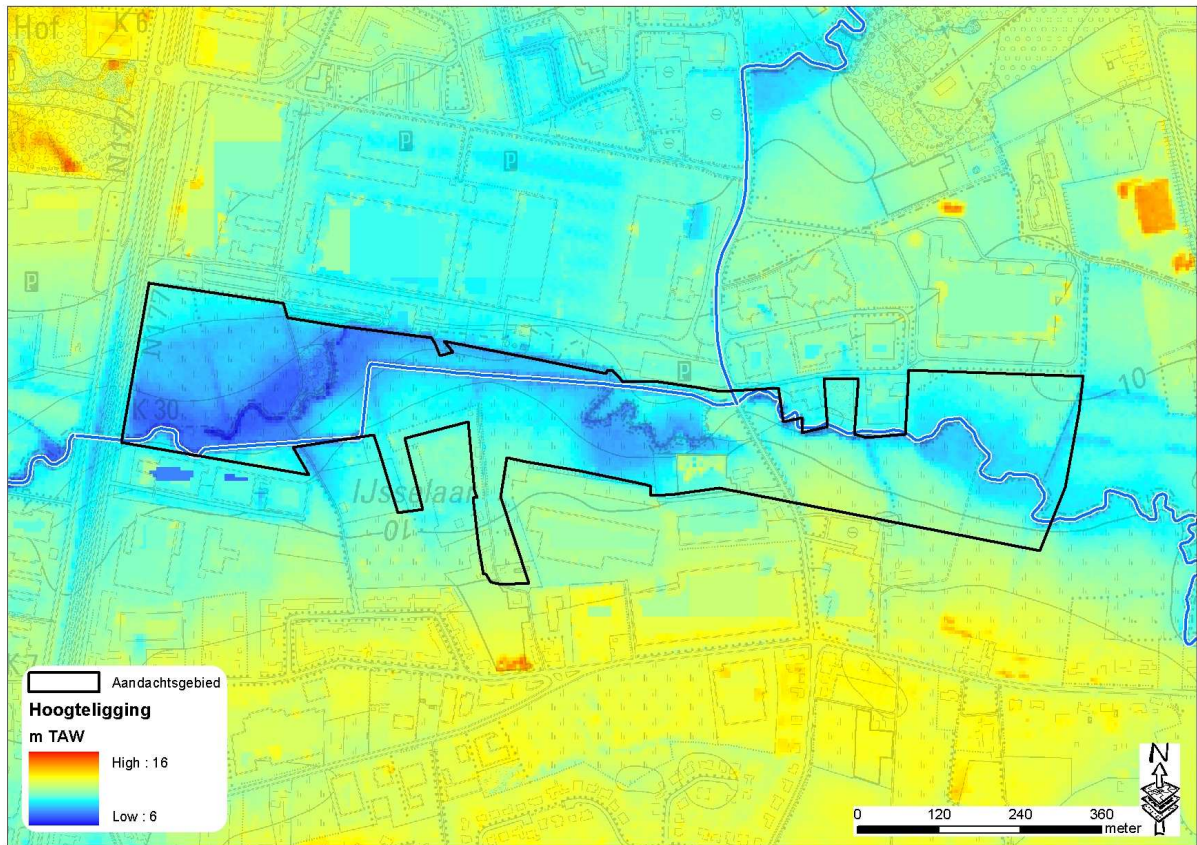
- Bergingsgebied van de Grote Struisbeek:

De duiker van de Grote Struisbeek onder de A12 fungeert in de praktijk immers als knijp voor de Grote Struisbeek. Hierdoor vult het aandachtsgebied zich geregeld tot een bepaald niveau: bij een retourperiode van 2 jaar (T=2) bereikt het waterpeil 7,85 m TAW, en bij T=10 een peil van 8,22 m TAW. De overstromde oppervlaktes zijn vrij groot ca: 27 800 m² en 35 800 m² bij respectievelijk een T2 en een T10. Door deze berging wordt in het benedenstroomse deel van de Grote Struisbeek: (de Benedenvliet 1ste categorie) wateroverlast bij bepaalde buien vermeden of minstens beperkt. Meer specifiek de frequentie en de mate van de wateroverlast op en langs de Kleidaallaan in Hemiksem verlaagt.

- Opvang voor het instromend water vanuit de Kleine Struisbeek:

De beperkte doorsnede van het meest stroomafwaarts deel van de Kleine Struisbeek dat ingekokerd is, knijpt de afvoercapaciteit naar de Grote Struisbeek enigszins af. Als gevolg hiervan komt de Neerlandwijk (ten noorden van het aandachtsgebied) en die langs de Kleine Struisbeek ligt geregeld gedeeltelijk onder water. Hoe hoger het waterpeil in het aandachtsgebied, hoe meer het debiet dat door de koker van Kleine Struisbeek moet geknepen wordt.

Bij hoge waterstanden van de Grote Struisbeek, wanneer het aandachtsgebied zich vult, werken de overstorten van de collector, die naast de Grote Struisbeek ligt, omgekeerd. De collector die bedoeld is om het afvalwater naar de RWZI van Aartselaar te voeren fungeert dan als bypass van de Grote Struisbeek. Hij helpt dan om het debiet van de Grote Struisbeek over de barrière van de A12 te brengen. Het is uiteraard geen gewenste oplossing dat een collector fungeert als afvoerkanal van rivierwater omdat hiermee het afvalwater in de collector wordt verdund en water onbehandeld de RWZI zal moeten passeren.

Figuur 6: Hydrografische situering

2 Juridische toets

2.1 Watertoetskaarten³

De watertoetskaarten zijn bij besluit van de Vlaamse Regering juridisch vastgelegd. De kaart wordt gehanteerd als instrument om te beoordelen of een project al dan niet een mogelijk significante invloed heeft op het watersysteem waarvoor een advies van de bevoegde waterbeheerder noodzakelijk is.

Overstromingsgevoelige gebieden:

Vermits het aandachtsgebied voor een relevant deel in effectief overstromingsgevoelig gebied ligt (Figuur 8), betekent dat de eventuele ontwikkeling van dit gebied, hetzij als ringweg, hetzij in het kader nabestemming bedrijfszone, waarschijnlijk een significant effect heeft op het watersysteem. Dit wordt best voorkomen en slechts in tweede instantie gecompenseerd.

Infiltratiegevoelige bodems:

Enkel de iets hogere delen van het aandachtsgebied, dit zijn de delen langs de noord- en zuidgrens, zijn infiltratiegevoelig.

Grondwaterstromingsgevoelige gebieden:

Het volledige aandachtsgebied ligt in een zone die weinig gevoelig is voor grondwaterstroming.

2.2 Federale kaart risicozones voor overstromingen⁴

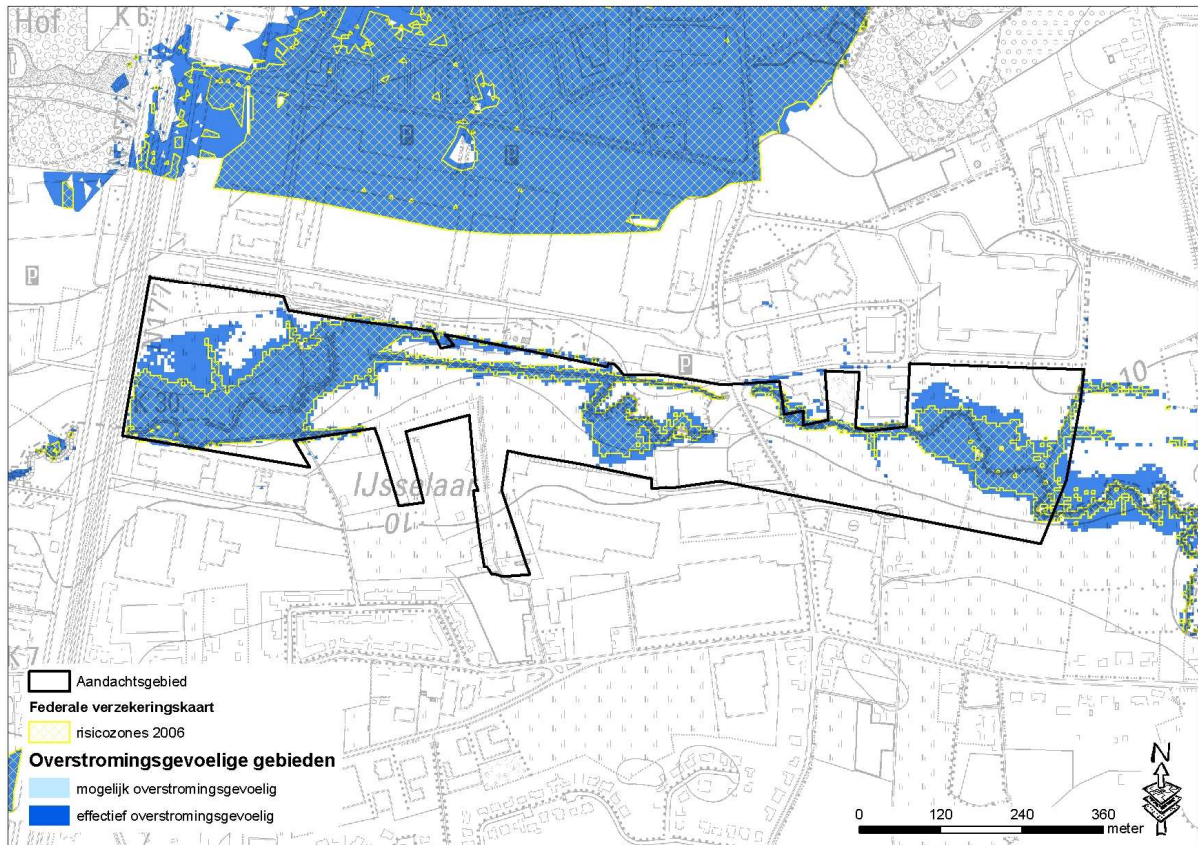
De federale kaart risicozones voor overstromingen bevat een nauwkeurige afbakening van risicovolle gebieden met betrekking tot de natuurrampenverzekering. De criteria waarop de risicozones worden afgebakend, zijn bepaald in het K.B. van 12 oktober 2005 waardoor enkel de gebieden getoond worden met minstens 30 centimeter overstromingsdiepte.

Een belangrijk deel van het aandachtsgebied is gelegen in risicozone voor overstromingen en dit langs het volledige traject van de Grote Struisbeek (Figuur 8).

De ligging van gebieden in risicozone heeft een aantal juridische en financiële implicaties: conform art. 68-7 § 3, kunnen de verzekeraars m.b.t. het gevaar brand, weigeren dekking te verlenen tegen overstroming als het gaat om een gebouw dat later werd opgericht of verbouwd dan achttien maanden na datum van bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het koninklijk besluit, dat een zone waarin het gebouw zich bevindt, als risicozone klasseert. Wie in een risicozone woont zal meer betalen voor de verzekering.

³ Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van nadere regels voor de toepassing van de watertoets, tot aanwijzing van de adviesinstantie en tot vaststelling van nadere regels voor de adviesprocedure bij de watertoets, vermeld in artikel 8 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid (20 juli 2006)

⁴ Risicozones voor overstroming, versie 2006 (KB 23 maart 2007)

Figuur 8: Situering watertoetskaart (overstromingsgevoelige gebieden) en de risicozones van de federale verzekeringskaart

3 Beleidsmatige toets

3.1 Waterbeleid

Bekkenbeheerplan

De visie van het bekkenbeheerplan streeft een optimaal behoud van de waterconserveringsgebieden en de actuele en potentiële waterbergingsgebieden na. Ze streeft naar een vrijwaring van bebouwing/verharding in de waterconserveringsgebieden en de actuele en potentiële waterbergingsgebieden. Multifunctionaliteit van waterconservering en waterberging met de sectoren huisvesting en industrie is niet aangewezen. De opmaak van deze fiche is een vertaling van deze visie.

Er is geen actie uit het bekkenbeheerplan in het segment van de waterloop waarin het aandachtsgebied ligt, wel een actie stroomafwaarts ervan. De actie A 1.2.11 “Onderzoek en afbakening van overstromingsgebieden in de Benedenvliet vanaf het ROG gebied ten oosten van de A12 tot aan de watermolen op de grens van Schelle en Hemiksem” is bedoeld om de druk op het aandachtsgebied op de eraan verbonden overstromingsproblematiek in de Neerlandwijk en de overstromingsproblematiek in de Kleidaallaan te beperken (zie hydrografische beschrijving p 6).

Deelbekkenbeheerplan

Het aandachtsgebied is gesitueerd in het deelbekken Benedenvliet die voor de Grote Struisbeek de actie DB 04-07_01 heeft uitgetekend: “Extra berging langs de Boven Vliet/Grote Struisbeek. In de huidige situatie: Een groot deel van de Boven Vliet /Grote Struisbeek is vrij gevoelig voor overstromingen.”

Het beoogde resultaat van deze actie is meer berging creëren om eventuele wateroverlast beter te controleren. Bij de keuze van het scenario is vermeld dat het in dit geval aangewezen lijkt om in eerste instantie in detail te bekijken waar en hoeveel berging er kan voorzien worden. De voorgestelde scenario's kunnen waarschijnlijk best in zijn totaliteit uitgevoerd worden.

Waterschap Benedenvliet

In kader van de volgende generatie waterbeheerplannen werd er in 2010 een visie en beheerplan opgemaakt voor het stroomgebied van de Benedenvliet/Grote Struisbeek. Aan het gedeelte van de waterloop tussen de A12 en de Kleine Doornstraat /Dijkstraat werden de hoofdfuncties ‘Bergen’, ‘Natuurverbinding’ en ‘Structuurkwaliteit’ gegeven. Om deze functies te kunnen realiseren dient het gebied opgehouden te worden.

De stuurgroep van het Waterschap De Beneden Vliet heeft op 30 november 2010 de visie en het beheerplan goedgekeurd.

Stroomgebiedbeheerplan

Op 8 oktober 2010 werden de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas en het bijhorende maatregelenprogramma voor Vlaanderen vastgesteld door de Vlaamse Regering. Alle EU-lidstaten moeten in uitvoering van de Europese kaderrichtlijn Water stroomgebiedbeheerplannen maken. Vlaanderen gaat gefaseerd en gebiedsgericht tewerk. De kaderrichtlijn Water legt de lat hoog. Vlaanderen moet nog heel wat inspanningen leveren om te voldoen aan de vereiste doelstellingen. Met een goede watertoestand die de Europese stroomgebieden moeten bereiken, wordt zowel een goede waterkwaliteit bedoeld, als de verbetering van de kwaliteit van de waterbodems en de kwantitatieve toestand van oppervlakte- en grondwater, van de flora en fauna in en rond de waterlopen, ... Het oppervlakte- en grondwater in Vlaanderen staan onder druk. De oorzaken zijn gekend: de hoge bevolkingsdichtheid, de sterke verstedelijking, de hoge graad van industrialisatie, de intensieve landbouw, de historische verontreiniging in de waterbodem, de veelal beperkte ruimte voor waterlopen, de ingrepen op hun natuurlijke structuur (baggeren, rechttrekken, oeverversteviging), ... Het gebruik van oppervlakte- en grondwater voor allerlei toepassingen vraagt dat ook de waterhoeveelheden nauwlettend opgevolgd worden. Bovendien zal de klimaatverandering de problemen nog doen toenemen. Meer neerslag in de winter en lange droogteperiodes onderbroken door hevige regenvlagen in de zomer wijzen op het groeiend belang van voldoende overstromingsgebieden en waterbekkens.

Het plan stelt een aantal basismaatregelen en aanvullende maatregelen voorop. Basismaatregelen zijn maatregelen uit een reeds beslist beleid (bijvoorbeeld de acties uit de bekkenbeheerplannen), aanvullende maatregelen zijn bijkomende maatregelen die door het stroomgebiedbeheerplan zelf worden naar voren geschoven. Volgende maatregelen zijn hier relevant:

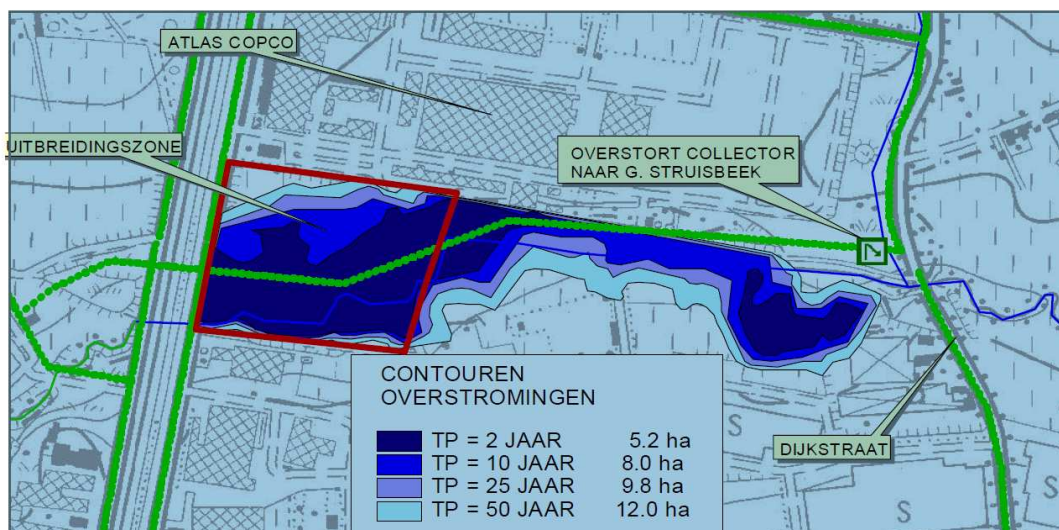
- basismaatregel 6_003: waar mogelijk behoud van waterconserveringsgebieden door middel van aangepast landgebruik;
- basismaatregel 6_004: vrijwaren van de actuele en potentiële waterbergingsgebieden en conserveringscapaciteit;
- basismaatregel 6_007: realiseren van nieuwe waterbergingscapaciteit en optimaliseren van bestaande;
- aanvullende maatregel 5B_008: aanleg van bijkomende bergingsgebieden ten behoeve van de verbetering van het hydraulische regime van het oppervlaktelichaam;
- aanvullende maatregel 5B_009: Aanleg van bijkomende waterconserveringsgebieden;
- aanvullende maatregel 5B_010: adaptatie klimaatwijziging;
- aanvullende maatregel 6_018: optimaliseren waterconserveringsgebieden door middel van voorwaarden voor het landgebruik.
- aanvullende maatregel 6_020: realiseren van nieuwe waterbergingscapaciteit op de onbevaarbare waterlopen van 1ste cat.

De Vlaamse overheid wil de aanvullende maatregelen gebiedsgericht inzetten in zogenaamde speerpuntgebieden.

Het aandachtsgebied is gelegen in een dergelijk speerpuntgebied

HYDROLOGISCHE EN HYDRAULISCHE STUDIE VAN HET STROOMGEBIED VAN DE GROTE STRUISBEEK (S.10 oktober 2002)

Volgens deze studie functioneert het gezochte gebied thans als natuurlijke overstromingszone. Indien het terrein bouwrijp zou gemaakt worden dient het maaiveldniveau opgehoogd te worden. Het wegnemen van deze bufferzone leidt tot een vermindering van de buffercapaciteit in het stroomgebied. In de bestaande toestand wordt bij een waterpeil van ca. 9.3m TAW tot 90.000 m³ water gestockeerd in de vallei. In figuur 9 wordt de relatie weergegeven tussen de terugkeerperiode en de overstroomde oppervlakte.

Figuur 9: Overstromingen Grote Struisbeek stroomopwarts de A12

Lokaal Wateroverleg en stroomgebiedbeheerplan

Op het lokaal wateroverleg van 16/11/2000 is vanuit de hydrodynamische modellering van de Grote Struisbeek gesteld dat met behulp van de berekeningen duidelijk het nut van het overstromingsgebied opwaarts de A12 is aangetoond. Bij uitbreiding van de industriezone dient de verloren gegane buffercapaciteit te worden vervangen. Volgens de modelresultaten kan een extra opstuwning verwacht worden van ca. 50 cm (tot een maximaal peil van ca 9,8 m TAW) t.h.v. de Dijkstraat te Aartselaar (hydrogram met T= 50 jaar). Dit is 50 cm boven het niveau van de oevers opwaarts de Dijkstraat.

Om de wateroverlastproblemen van de Grote Struisbeek-Benedenvliet integraal aan te pakken is vanuit het LWO van 8/3/2000 en vanuit het bekkenbeheerplan een aanpak voorgesteld. In het kader van het stroomgebiedbeheerplan van de Schelde werd dit versterkt door het gebied als speerpuntgebied aan te duiden.

De aanpak die voor dat speerpuntgebied is voorgesteld bestaat uit volgende elementen:

1. Het vergroten van de doorsnede van de duiker onder de A12 of het creëren van een extra doorgang voor de Grote Struisbeek onder de A12. De dimensionering en het niveau ervan moet verbonden zijn aan het realiseerbare bergingsvolume van een te bouwen overstromingsgebied in de omgeving van de RWZI Aartselaar. Dit is noodzakelijk omdat anders, door de vergrote afvoer onderdoor de A12 het gebied stroomafwaarts van de A12 frequenter zou overstroomt. Actueel overstroomt de Kleidaallaan daarbij al geregeld met problemen voor de bereikbaarheid van Hemiksem en Schelle als gevolg.
2. het plaatsen van terugslagkleppen op de overstorten van de collector. Dit is nodig om ook bij hoge neerslag het normaal functioneren van de RWZI Aartselaar mogelijk te houden. Dit tweede punt is gebonden aan punt 1; zoniet zou het niveau van de Grote Struisbeek te veel stijgen (overstortmogelijkheid is dan immers verhinderd en bypass zou niet functioneel zijn), zou de druk op de koker van de kleine Struisbeek versterken en zou het overstromingsrisico in de Neerlandwijk kunnen toenemen.

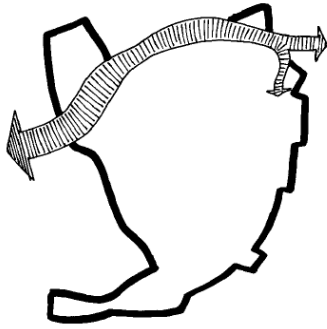
Een scenarioberekening die momenteel in uitvoering is berekent de dimensie van de bypass. Deze moet in verhouding staat met het te bouwen bergingsvolume stroomafwaarts de A12. Zoniet zou de overstromingsproblematiek op de Kleidaallaan vergroten. Om reden dat de beschikbare ruimte daar beperkt is, is het noodzakelijk dat het volledige aandachtsgebied intact blijft. Alleen op die manier kan het overstromingsprobleem tegelijk voor zowel de Neerlandwijk als de Kleidaallaan verminderd worden. De mate waarin zal pas na uitvoering van de scenarioberekeningen duidelijk worden.

3.2 Ruimtelijke ordening

Ruimtelijk(e) structuurplannen

Het gemeentelijk structuurplan van de gemeente **Aartselaar** werd op 28 april 2005 goedgekeurd door de Deputatie van de provincie Antwerpen.

*“Op lokaal niveau zijn de oost - west gerichte beekvalleien van de Wullebeek en de **Struisbeek** structurerend. Deze worden uitgebouwd als **structurende open-ruimte corridors**. De beekvalleien beletten het verder aan elkaar groeien van de verschillende kernen binnen de gemeente en met de stad. De beekvalleien worden eveneens geselecteerd als belangrijke natuurverbindingselementen. De **vallei van de Struisbeek** is geselecteerd op provinciaal niveau als **natte natuurverbinding** tussen de groene vingers.”*

Figuur 10: Struisbeek als natuurverbinding

Natuurontwikkeling Struisbeek

De gemeente vraagt een consistent beleid ten aanzien van de natuurontwikkeling rondom de Struisbeek, in nauw overleg met de buurgemeenten en de provincie. Daarnaast dient onderzocht in welke mate deze waterloop als waterbeheerselement kan uitgebouwd worden voor het tegengaan van overstromingen (Richtinggevend deel p36). Op pagina 19 van het richtinggevend deel worden de gemeentelijke visie en de doelstellingen voor de vallei al uitgebreid besproken:

Binnen de beheersmaatregelen voorgesteld in het GNOP en de wens voor de ontwikkeling van een landschapsstructuur voor de Struisbeek moeten volgende uitgangspunten de leidraad zijn tot het realiseren van het gewenste landschapsbeeld:

- voor de meest aangetaste plekken moet een minimumbasis aanwezig zijn van een landschappelijke structuur (bvb. de waterloop ter hoogte van Atlas Copco);
- de relaties tussen de parkdomeinen en het omliggende agrarische gebieden moeten, waar nodig, versterkt worden;
- Bij de ontwikkeling van industriële activiteiten in de nabijheid van de waterloop moet een minimumafstand gerespecteerd worden waar natuurlijke vegetatie kan groeien.

Tevens kan door een natuurtechnische ingreep het debiet omlaag gehaald worden. Waar de Struisbeek ter hoogte van Atlas Copco werd rechtgetrokken, moet bekeken worden of het herstel van een meanderende loop mogelijk is.

- Binnen het GNOP werden enkele beheersmaatregelen beschreven om het natuurlijk patroon over de gehele beekvallei te versterken. Door deze maatregelen kan de beek versterkt worden als natuurlijke as binnen de gemeente en als dwarsverbinding tussen de groen vingers.
- De beekvallei kan haar landschappelijke structuur versterken indien het intensief landbouwgebruik langsheen de waterloop vermindert. Hierdoor kan de vallei van de Struisbeek meer ruimte verkrijgen;
- Een aantal recreatieve voorzieningen, sportfaciliteiten en kasteelparken liggen in de nabijheid van de Struisbeek. Deze recreatieve elementen kunnen via wandel- en fietsroutes aan de beekvallei gekoppeld worden. Daarnaast vormt het landschappelijk karakter van de Struisbeek een mooie omgeving voor toeristisch gebruik. Wandel- en fietsroutes langsheen de beekvallei, al dan niet gecombineerd met een bestaande weg, zijn gelegen in een kader dat overeenstemt met de functie van dagtoerisme en van een verkeersveilige omgeving voor de zwakke weggebruiker.

Ontwikkeling lokaal bedrijventerrein Ysselaarlaan

Het centrale deel van de KMO-zone ten zuiden van de Struisbeek heeft een ontsluiting langs de Mastboomstraat en via de woonwijk Ysselaar. De bedrijvigheid in deze zone moet bijgevolg eerder lokaal, kleinschalig en niet verkeersgenererend van aard zijn. In het ideaal geval wordt ook het centrale deel eveneens rechtstreeks ontsloten volgens via de N177.

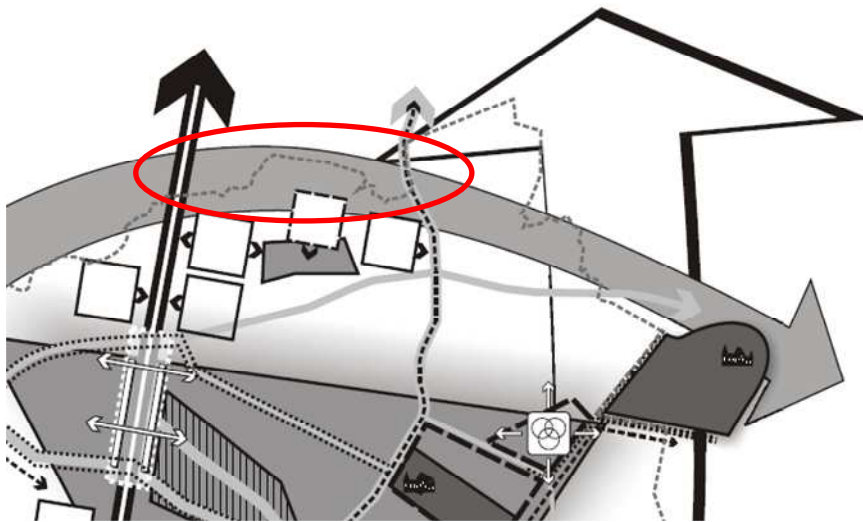
De gemeente neemt in de bindende bepalingen (p 8) dan ook de opmaak van een RUP op voor deze KMO) zone (korte termijn). Indien de KMO-zone ten zuiden van de Struisbeek en ten oosten van de A12 niet opgenomen wordt binnen het GRUP voor de afbakening van het grootstedelijk gebied Antwerpen, zal de gemeente zelf een RUP opmaken voor het centrale deel dat ontsloten wordt via de woonwijk Ysselaar. Het RUP zal het gebied bestemmen voor lokale bedrijvigheid.

Indien het gebied opgenomen wordt binnen het GRUP voor de afbakening van het grootstedelijk gebied Antwerpen, zal de gemeente ijveren voor de aanduiding van de volledige bedrijventerzone tussen de Dijkstraat en de A12 als een lokaal bedrijventerrein type 2; een gebied waar een menging van lokale en regionale bedrijvigheid mogelijk is. In dit geval zal ze voorstellen om in het centrale deel langs de Mastboomstraat, dat ontsloten wordt via de woonwijk Ysselaar, enkel kleinschaligere en niet sterk verkeersgenererende activiteiten toe te laten.

Bandbreedte van de stedelijke strip A12 bevrozen (p43)

Het GRS erkent de spanning tussen beide voorgaande ontwikkelingsperspectieven (Figuur 11) en stelt dan ook een beperking voor van de ontwikkeling van de KMO-zone met behoud van een bufferstrook langs de Struisbeek:

“Tussen de A12 en de Dijkstraat moeten de mogelijkheden voor economische activiteiten zelfs beperkt worden om niet in conflict te komen met de bescherming van de Struisbeekvallei en om de wijk Ysselaar niet bijkomend te belasten (de KMO-zone is daar niet volledig benut). Aangezien de vallei van de Struisbeek een belangrijke open ruimte corridor vormt en geselecteerd is als natuurverbingsgebied, zal een bufferstrook langs de beek gevrijwaard worden van ontwikkelingen.” (Richtinggevend deel p 43)

Figuur 11: Synthese gewenste ontwikkeling

Het gemeentelijk structuurplan van de gemeente **Antwerpen** werd op 21 december 2006 goedgekeurd door de Deputatie van de provincie Antwerpen.

Antwerpen Waterstad

Bij de selecties voor het water (Richtinggevend deel p31) wordt de vallei van de Struisbeek (de Grote Struisbeek als waterloop categorie 1 en de Kleine als categorie 2, en de Hollebeek als waterloop categorie 2) aangeduid bij de belangrijkste beekvalleien (Figuur 12).

“In dit structuurplan wordt het fijnmazig netwerk van deze en de andere waterlopen als basislegger beschouwd bij toekomstige ontwikkelingen. De publieke toegankelijkheid van hun alluvia, de uitsluiting van of bebouwing onder specifieke regels van hun alluvia, het zoeken naar een verbinding met de stedelijke parkstructuur, zijn basisprincipes voor het beleid.”

Figuur 12: Selecties voor de waterstad: het algemeen herstel

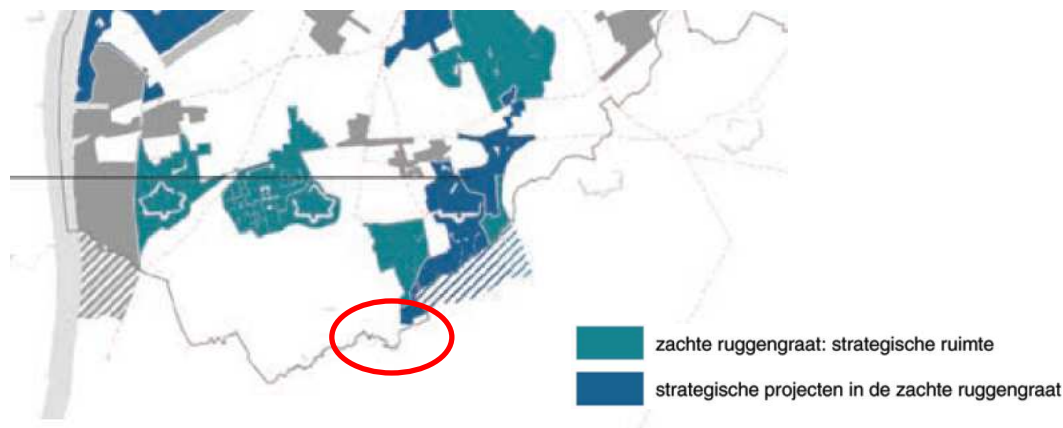
De dorpen en de metropool – werken

Het ruimtelijk structuurplan wenst de bedrijvzones langs de A12 op het Gewestplan als bestemming te behouden met een uitdoofscenario voor grootschalige detailhandel (Richtinggevend deel p 147).

Voor de streefbeeldstudie A12 suggereert het GRS onder meer stelselmatige herordening van de ruimte langs de Boomsesteenweg, met enkele groencorridors (bv. t.h.v. Fortengordel en Struisbeek) (Richtinggevend deel p 245).

Antwerpen Ecostad

Doelstellingen van de zachte ruggengraat zijn onder meer het beheer van de beekvalleien van de Schijn, de Struisbeek en de Laarse beek. In het GRS wordt dit aandachtsgebied en onderdeel van de vallei van de Struisbeek echter niet aangeduid op de selectiekaart van de zachte ruggengraat (Figuur 13).

Figuur 13: Zachte ruggengraat

Overige ruimtelijke beleidsplannen

BPA nr.31-nijverheidszone II (Wilrijk, 22 juni 1994)

Dit BPA omvat het Wilrijks grondgebied van het aandachtsgebied ten westen van de Kleine Doornstraat. De hoofdbestemming is voor de aanleg van de Grote Ring of Metropoolweg. Nabestemming wordt bedrijfszone vanaf het moment dat de bevoegde overheid beslist de werken van algemeen belang waarvoor deze gebieden waren voorbehouden niet uit te voeren.

Door de gewestplanwijziging in 1998 komt het deel van het BPA binnen de vroegere reserveringsstrook voor de ring te vervallen.

Afbakening van het grootstedelijk gebied Antwerpen

Het gebied is gelegen in het GRUP afbakening van het grootstedelijk gebied Antwerpen. Het voorstel van de gemeente Aartselaar om het gebied tussen Dijkstraat en A12 aan te duiden als een lokaal bedrijventerrein type 2 werd niet gevolgd.

Het deelgebied 13, waarin dit aandachtsgebied gelegen was, ter realisatie van een stadsrandbos is bij de definitieve goedkeuring niet weerhouden. Omwille van de discussie over de mogelijke functies en afbakening werd geopteerd om dit deelplan uit het afbakeningsproces te halen en een afzonderlijk planningsproces op te starten.

Vergunningstoestand

Op het einde van de Mastboomstraat, op de linkerkant van de Struisbeek, werd in 2008 de regularisatie van een loskade geweigerd. Dit perceel is net binnen het aandachtsgebied gelegen (driehoekig perceel). Vlak ernaast is een vergunde zendmast van Mobistar ingeplant.

Ten westen van de Dijkstraat/Kleine Doornaardstraat ligt op de grens van Wilrijk en Aartselaar het containerpark van de gemeente Aartselaar. Op het tegenovergelegen perceel, ten zuiden van de Kleine Struisbeek is in 2009 een vergunning afgeleverd voor de bouw van een research & development center.

Op het onbebouwde perceel aan de Ingberthoeweg werd in 2008 een bouwvergunning geweigerd op basis van de inplanting op de perceelsgrens en te grote omvang.

In het oosten van het aandachtsgebied is een met bomen omgeven verharding waarvan de functie of vergunningstoestand niet gekend is.

Toetsing aan het watersysteem

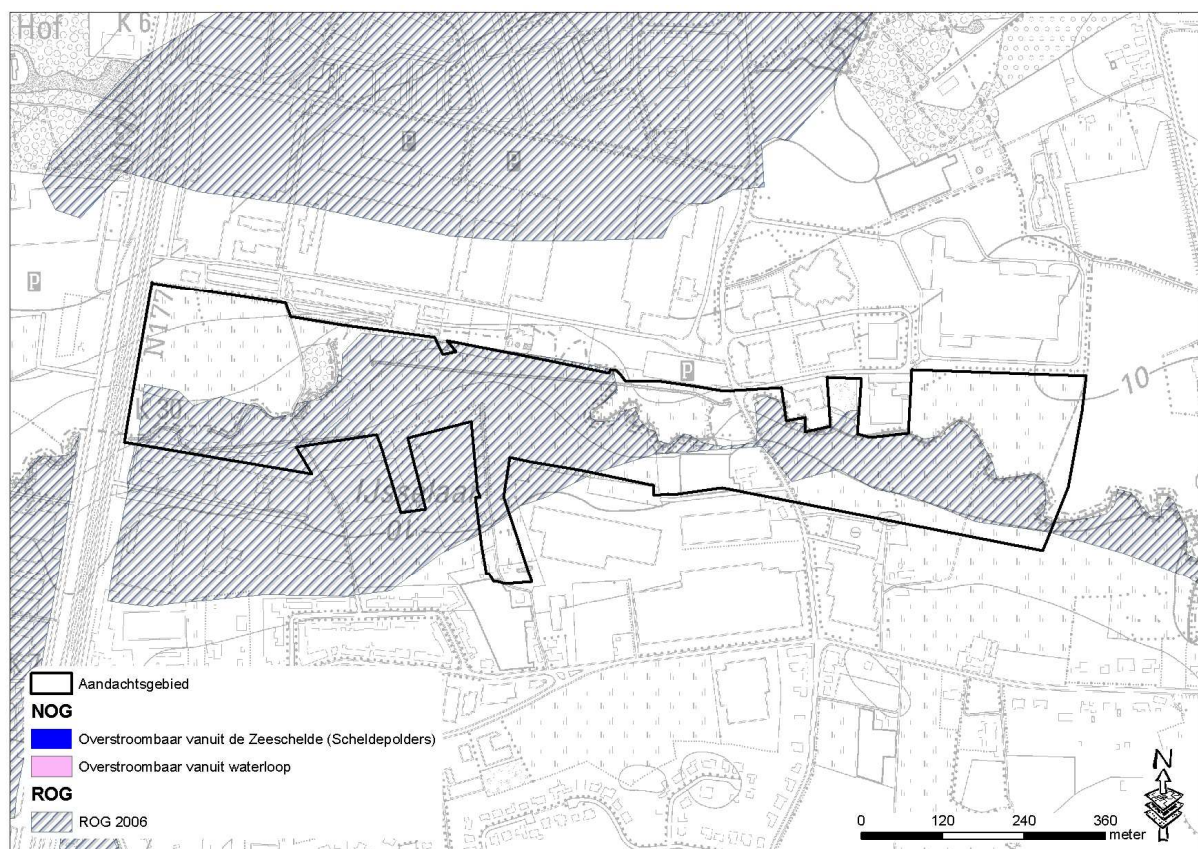
3.3 Overstromingsproblematiek

NOG:

Het aandachtsgebied ligt niet in een van nature overstroombaar gebied (NOG).

ROG:

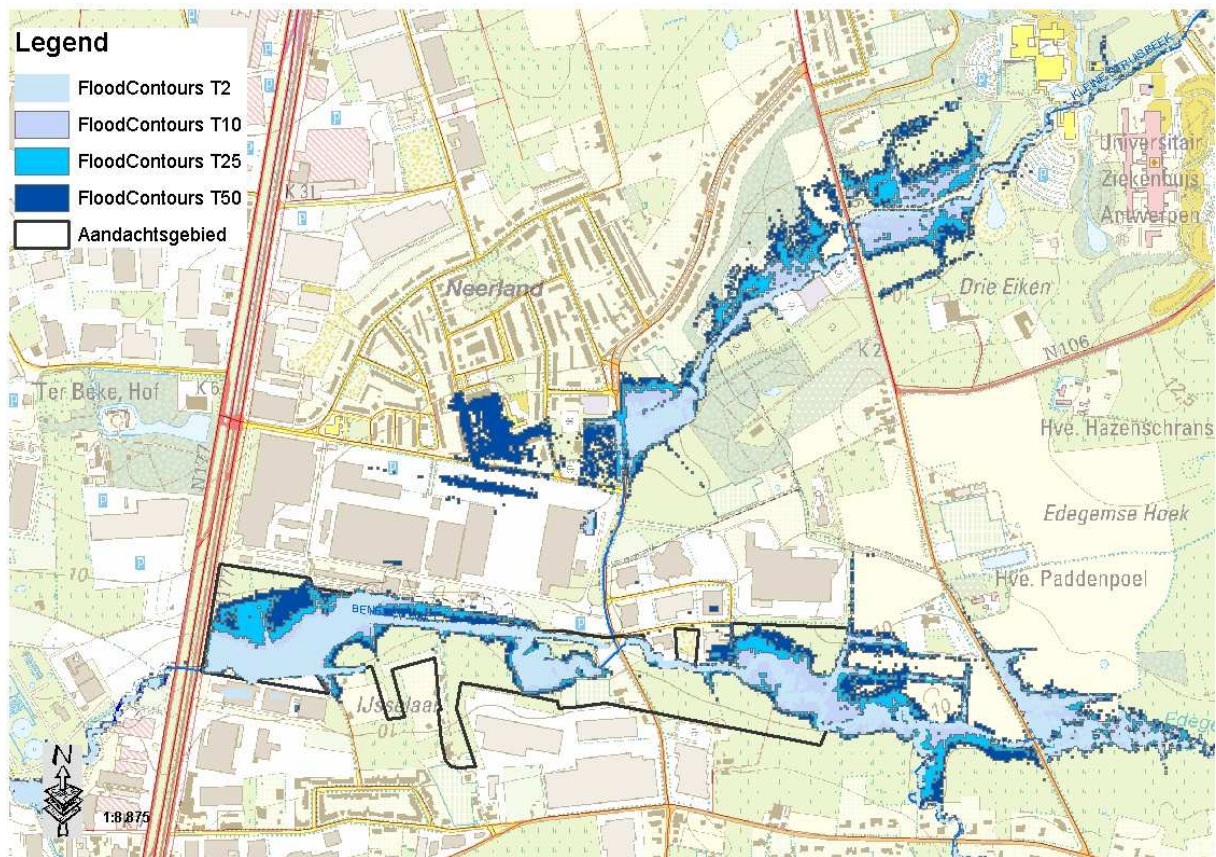
Langs heel het traject van de Grote Struisbeek binnen dit aandachtsgebied liggen recent overstroomde gebieden. Het ROG gebied maakt er een groot deel uit van het aandachtsgebied..

Figuur 12: Situering op ROG-kaart en NOG-kaart

OWKM (oppervlaktewaterkwantiteitsmodellering)/ Specifieke modelleringsstudies:

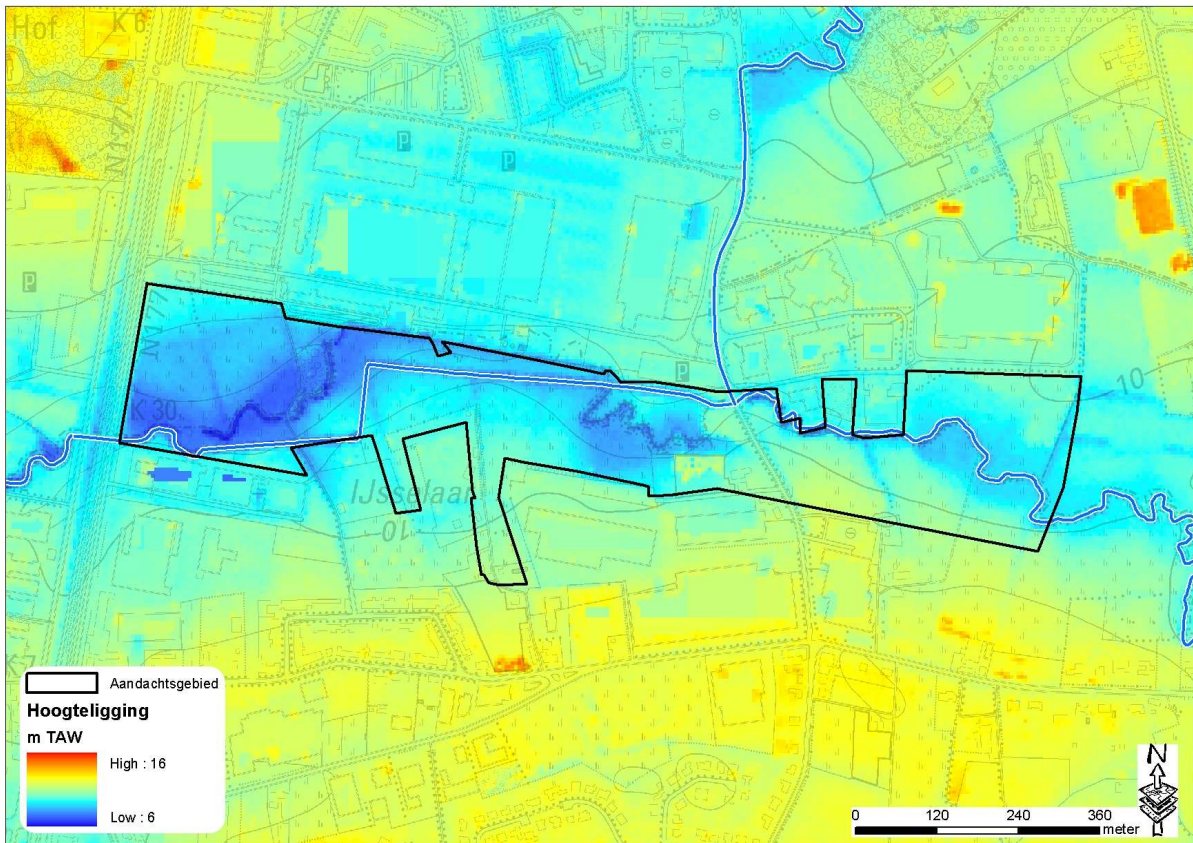
Uit de scenarioberekeningen vanuit de geactualiseerde en geüpdatete modellering van de Grote Struisbeek-Benedenvliet uitgevoerd in het kader van het speerpuntproject Grote Struisbeek-Benedenvliet (figuur 15) blijkt dat het aandachtsgebied frequent gedeeltelijk overstroomt.

Figuur 13: overstromingskaart op basis van berekeningen VMM

Reeds bij vrij korte terugkeerperiodes (T2) wordt een groot deel van het aandachtsgebied benut om water te bergen. Het overstroomd gedeelte van het aandachtsgebied wordt in belangrijke mate groter bij grotere terugkeerperiodes (T25, T50 en T100).

Uit de modellering van de kleine Struisbeek blijkt ook dat het gebied ten noorden van het aandachtsgebied bij retourperiodes T50 en meer, de woonwijk Neerland vanuit de Kleine Struisbeek erg onder druk komt .

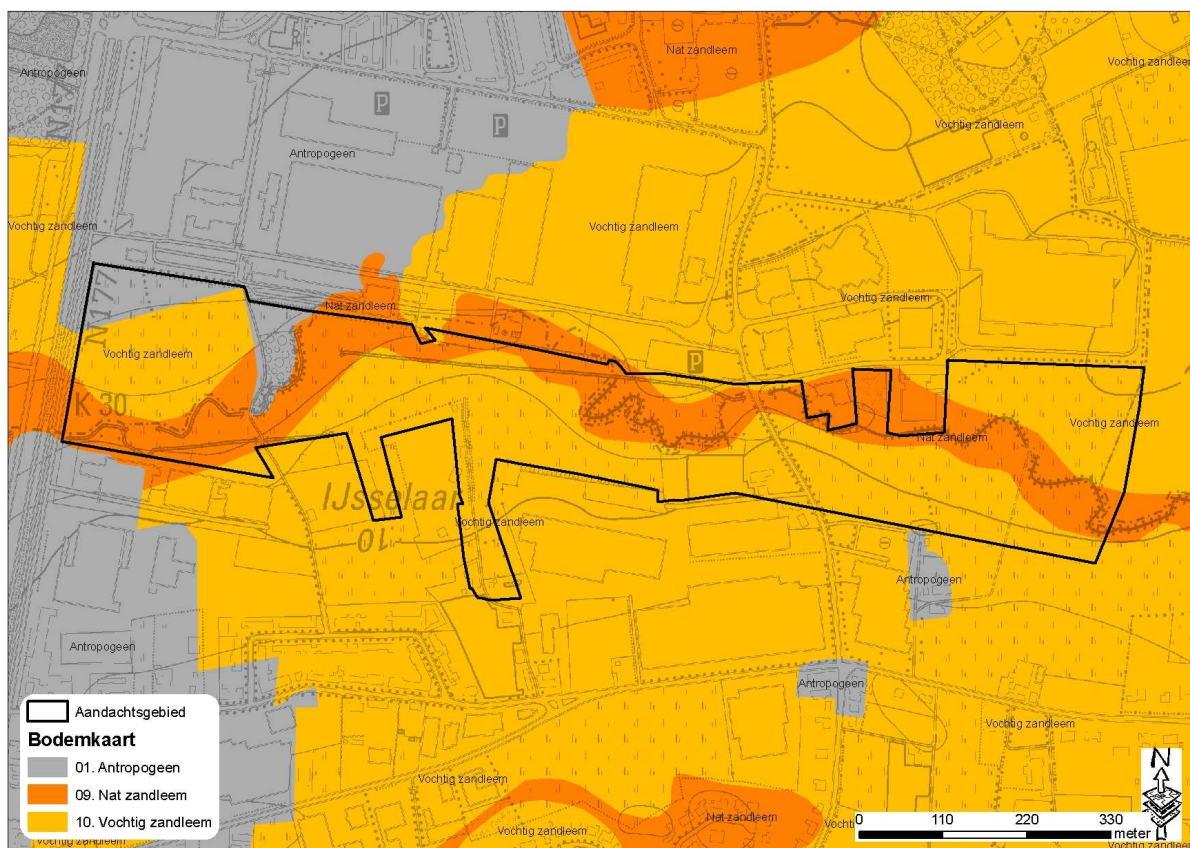

Figuur 6 situeert het aandachtsgebied op het digitaal hoogtemodel. Het aandachtsgebied ligt in een duidelijke vallei met min of meer centraal en oost-west georiënteerd Grote Struisbeek die om evidente redenen door de laagste stukken stroomt. Zowel langs de linker- als de rechteroever is er een zachte maar wel duidelijke helling die verder gaat dan de noord- en de zuidgrens van het aandachtsgebied.

3.4 Verdrogingsproblematiek

Bodemassociaties ifv water (obv textuur en vochttrap)

Volgens de bodemkaart is het aandachtsgebied volledig gelegen in een vochtige tot natte lichte zandleembodem. Dit type bodems kent theoretisch ondiepe grondwaterstanden en is geschikt om water vast te houden (sponsfunctie). Zonder bijzondere maatregelen inzake waterhuishouding zoals droogtrekkingen of drainages zijn ze niet geschikt voor bebouwing.

Figuur 14: Situering op kaart bodemassociatie

Opmerkingen

Biologische waarderingskaart

Het aandachtsgebied is op de biologische waarderingskaart vermeld als: “biologisch minder waardevol”.

4 Conclusie

Op basis van bovenstaande elementen is het functioneel blijven van het aandachtsgebied als natuurlijk overstromingsgebied essentieel voor de waterhuishouding van de Grote Struisbeek-Benedenvliet: zowel voor het gebied stroomopwaarts, als het gebied stroomafwaarts van de A12.

Hydrologische samenvatting

Het aandachtsgebied is grotendeels gelegen in effectief overstromingsgevoelig gebied. Dit wordt bevestigd door de kaart van de recent overstroomde gebieden (ROG). Uit een modelleringsstudie van de provincie Antwerpen blijkt ook duidelijk dat van deze gebieden grote stukken overstroomd zelfs bij een terugkeerperiode van 12 jaar.

Actueel is het overstromingsgebied al te beperkt in capaciteit: reden waarom er bijvoorbeeld nog geen terugslagkleppen op de overstorten van de collector zijn geplaatst en de collector daarom op een oneigenlijke manier functioneert om een deel van het debiet van de Grote Struisbeek de A12 te laten passeren. Zowel stroomopwaarts als stroomafwaarts zijn er praktisch geen locaties om bijkomende waterberging te creëren. Er is wel één locatie net stroomafwaarts de A12, maar deze kan hoogstens volstaan om het debiet van een bypass (ter ontlasting van de omgekeerd werkende overstort) en het debiet van het van de collector af te koppelen hemelwater (via RWA leidingen) te bergen. In het kader van het speerpuntgebied Benedenvliet waarvan de scenario's nu doorgerekend worden, zal de dimensionering van deze bypass berekend worden vanuit het concreet beschikbare bergingsvolume.

Omdat deze bypass louter de functie van de collector overneemt betekent dit dat het aandachtsgebied in zijn huidige bergingscapaciteit moet behouden blijven.

Beleidsmatige samenvatting

Algemeen wordt gesteld dat de vallei van de Struisbeek dient behouden te blijven en is in het provinciaal structuurplan aangeduid als natuurverbindingsgebied, de optie tot ontwikkeling als stadsrandbos kan daarmee samengaan maar is niet expliciet in de Gemeentelijk Ruimtelijke Structuurplannen vermeld. In het aandachtsgebied wordt de ontwikkeling voorlopig grotendeels beperkt door de aanwezigheid van de reserveringsstrook voor leidingen.

Zolang de overdruk als zone voor leidingen rust op een groot deel van het aandachtsgebied zijn er geen belangrijke initiatieven te verwachten voor het gebied. Bij de invulling van deze functie dient dan wel aandacht te zijn voor de waterproblematiek (bovengrondse constructies, verhardingen).

De stad Antwerpen heeft het gebied echter niet opgenomen in zijn zachte ruggengraat, al wordt wel expliciet gevraagd om in de streefbeeldstudie van de A12 deze vallei open te houden.

De gemeente Aartselaar wenst het zuidelijk deel van het aandachtsgebied nog wel verder te ontsluiten en te ontwikkelen, zonder afbreuk te doen aan de natuurlijke ontwikkeling van de Struisbeek en haar vallei (o.m. natuurlijke oevers, oevervegetatie).

Een groot deel van het gebied wordt dan ook vanuit het lokaal en provinciaal niveau voorbehouden voor de werking van het watersysteem, met een beperkte claim voor een verdere bedrijfsinvulling.

Globale conclusie

De toetsing wijst voor het volledige aandachtsgebied uit dat het niet aangewezen is bedrijfsontwikkeling te doen, enerzijds vanwege veiligheidsrisico's voor de bedrijven die er zich zouden ontwikkelen, anderzijds vanwege het verlies aan bergend vermogen. Het aandachtsgebied levert immers een noodzakelijke frequent benut bergingsvolume met een grote capaciteit (ca 90.000 m³). Voor het eventueel vervangen van dergelijk bergingsvolume kan in die omgeving geen alternatief worden gevonden met die capaciteit.

Indien lokaal, vanuit Aartselaar, de vraag expliciet zou gesteld worden voor bedrijfsontwikkeling kunnen hiervoor enkel de hoogste, de meest zuidelijke delen van het aandachtsgebied in overweging worden genomen.

5 Suggestie naar ontwikkelingsperspectief

Vermits voor dit gebied op het gewestplan de volgende bestemmingen zijn genoteerd

- bedrijfszone
- KMO-zone
- deels met overdruk als zone voor leidingen

wordt ingeschat dat de overdruk voor het overgrote deel verenigbaar is met de functie van waterberging en waterconservering. Het is hierbij van belang om bovengrondse constructies en verhardingen in het gebied te vermijden, dit kan eventueel voorzien worden door aanvullende voorschriften op te stellen in deze zin bij de opmaak van een RUP.

In het oostelijke deel, waar deze overdruk niet aanwezig is, blijkt uit de modelleringen dat ook hier waterberging benut moet worden. Een herbesteding is op deze locatie wel aangewezen, gezien de hoge retourperiodes die er gemodelleerd zijn.